

виділено п'ять аспектуальних підкласів: пантивний, мутативний, конативний, перформативний, тотивний, а також їхнє наповнення, зокрема тематичні класи дієслів творення, перетворення, відтворення, руйнування тощо. Активітиви як клас дієслів, семантика яких відкрита для якнайширшого акціонального партнерства, досить детально описані в аспекті морфологічно-словотвірної парадигматики.

Автор переконливо доводить, що використання вендлерівської ідеї дієслівних класів для дослідження аспектуальної системи української мови засвідчує ширший діапазон того впливу, який мають аспектуально орієнтовані класи лексики на категорію виду. Система аспектуальних класів постає як категорійне підґрунтя, що визначає функційну специфіку видової поведінки українського дієслова: здатність до суто видового, функційно-видового та акціонального партнерства, спроможність виконувати прогресивну, або конкретно-процесну, функцію, відкритість для аспектуальної полікатегорійності тощо.

У четвертому розділі "Аспектуальна, аспектуально-акціональна акціонально-полікатегорійність" на засадах об'єктивістського підходу та розвинутої в роботі двокомпонентної теорії виду обґрунтовано природу явища дієслівної полікатегорійності, виокремлено її основні типи та схарактеризовано їх лексико-семантичне наповнення. Широкий

ілюстративний матеріал, представлений дослідником, засвідчує, що термінативність, активітивність, евентивність, стативність і релятивність – аспектуальна характеристика не дієслова загалом, а кожної його семантими зосібна, що зумовлено лексико-семантичним варіюванням дієслівної лексики, конкретною реалізацією валентного потенціалу дієслівного предиката, семантичним наповненням аргументів, передовсім суб'єкта і об'єкта тощо.

Зроблені М. І. Кальком висновки й узагальнення поглиблюють і збагачують аспектологічну теорію твердженнями про вплив аспектуальних класів дієслова на специфіку вияву граматичної категорії виду, відкривають перспективу досліджень, присвячених комплексному аналізу семантичних категорій як динамічних багатопланових феноменів, функційні особливості яких ґрунтуються на системних відношеннях між різнорівневними елементами.

Беззаперечною є практична цінність одержаних результатів, що полягає в можливості їх використання для створення комплексної функційно-категорійної граматики української мови, написання підручників і посібників з морфології сучасної української літературної мови для вишів, укладання граматичних і лінгвотермінологічних словників. Книга стане цікавим співрозмовником для фахівців мовознавчої галузі, її поява саме на часі, а глибина дослідницького пошуку засвідчує високий потенціал української науки.

Іван Дичко

УГОЛОС ПРО "ГОЛОС ВЕТЕРАНА"

Рецензія на видання: *Голос ветерана: Альманах.* – Полтава: АСМІ, 2009. – Вип. 10. – 206 с.

Нещодавно вийшло друком десяте (ювілейне!) видання альманаху "Голос ветерана". Творчий ужинок полтавських майстрів слова приурочено трьом ювілейним датам – 300-річчю Полтавської битви, 200-річчю від дня народження М. В. Гоголя і 65-тій річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників. У збірнику немало відзначених талантом поезій про події й героїв Великої Вітчизняної війни, з цікавістю, навіть захопленням читаються оповідання та спогади з того важкого і геро-

їчного періоду нашої історії. Цим випуском його автори знову засвідчили, наскільки багата талантами рідна Полтавщина. Привертають увагу натхненні вірші Тетяни Задорожної, Валентини Нездойминої, Миколи Максимова, патріотичні твори Марії Страутинь, Дар'ї Горлиці та ін. Ось кілька прикладів:

*Ще і не осінь, та вже і не літо –
Сама найкраща пора.
Вітер берізкам розчісує віти,
Яблука в кошик збира*

(Т. Задорожна).

*Я прикипіла до очей
Душею, серцем і піснями.
В нас не було палких ночей –
Лиш світлі погляди між нами*
(В. Нездойминога).

*Не дай мне, Бог, кому-то быть обузой,
А дай мне жить уверенным в себе*
(М. Максимов).

*Не продавайте ордена –
Побойтесь совести и Бога!
Идет жестокая война –
К Победе трудная дорога*
(М. Страутинь).

*Туди, де точилася битва,
Колонами юні ідуть.
І проситься в серце молитва,
І дзвони полтавські гудуть*
(Дар'я Горлиця).

Така поезія заступає альманах від байду-жого ставлення до нього, надає йому певної мистецької ваги та цінності.

Добру справу робить це видання, надаючи сторінки і нашій молодій зміні. Першу пробу пера у випуску здійснили юні таланти – учні-старшокласники:

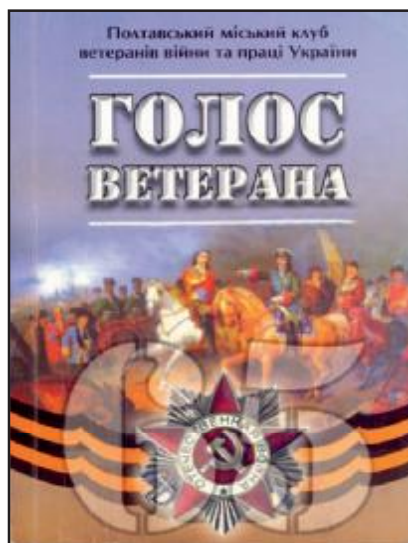
*Давно вже відлунали ті бої...
І, мов лелеки, роки пролетіли.
Нам дідусі, полегли і живі,
У мирі жить! – свій заповіт лишили.*
(Інна Дзюба, 8 кл., Полтавська ЗОШ № 36).

На жаль, як на мій погляд, склад редакційного колективу цього випуску дібрався тенденційно-однобокий. Із цим погодився (у приватній розмові) і його планований редактор Микола Костенко, який вийшов із складу редколегії, заявивши, що не бачить більше можливості відповідати за зміст видання. Його прізвище залишили “в титрах” лише формально. Дивує, що деякі “дорадчі голоси” видання досі не вірять, що голодомор в Україні 1932–1933 рр. був організований штучно. Мовляв, причина – неврожай, і всі тоді страждали від голоду. На презентації ювілейного числа “Голосу ветерана” один із виступаючих (не член редколегії) так про це й заявив, і ніхто йому не заперечив. Усупереч відкритим архівним документам, усупереч спогадам ще живих свідків тієї найбільшої за всю історію трагедії нашого народу! Адже і документи, і свідки прямо підтверджують

те, що сталінською тоталітарною владою була організована повальна реквізиція харчових запасів у селян, і сатрапи від НКВС виривали в матерів і дітей із рук останній горщик з кашею й кидали його собакам, ходили хатами й дворами з довгими залізними прутами, штрикали ними землю в пошуках якогось клучочка із зерном чи квасолькою. Очевидно, така “технологія” вилучення харчів у людей була спущена зверху, оскільки нею користувалися реквізитори в багатьох районах України. Як доказ того, що голодомор в Україні був організований партійним керівництвом, варто згадати й відому цинічну відповідь хоодакам-селянам Лазаря Кагановича, високопоставленого партійного функціонера, що діяв тоді на Україні, й одного з організаторів усіх цих звірств. На скарги про те, що в селах жахливий голод, огризнувся: “Хіба це голод? Голод буде тоді, як ваші матері їстимуть дітей своїх”. Тож заперечення трагічних фактів перед пам'яттю восьми мільйонів українців, загблих голодною, мученицькою смертю, перед пам'яттю мільйонів заморених дітей, – щонайменше відвертий цинізм, якщо не злочин.

Повернімося, проте, до часопису. Редакційна колегія певною мірою зарегламентувала і зміст випуску. Патріотично налаштовані твори, які несли історичну правду, поверталися авторам як *заполітизовані*. Такої “чистки” зазнали, зокрема, вірші Дар'ї Горлиці, викинуті зі збірника без відома головного редактора (під час його хвороби). Натомість більша частина об'єму видання заповнена промосковськими агітками. І це, виходить, – не політика?!

На позиції великоросійського шовінізму вірші В. Гладкого, О. Білика, Лілії Куколенко та й практично всіх авторів, які писали про Полтавську битву. Ще й при цьому виявили такий ентузіазм і похвалу перемозі російського війська, які аж ніяк не могли б проявитися в українському виданні патріотичного спрямування. А проза В. Шестакова (очільника громадської організації “Русская община Полтавской области”), який давно живе в Україні, їсть український хліб, і водночас відверто виказує неповагу до всього українського. У ній навіть збережена мова далекого ХІХ століття (раз у раз вживаються

слова “Малороссия”, “малороссийский”) – дрімучого засилля реакції над українством після сумнозвісного Валуєвського циркуляру, що накладав заборону на наше друковане та публічне слово. Наведу тут початок його статті “Геноцид от союзников”, опублікованої в альманасі: “Геноциды (в отличие от представлений Институтот национальной памяти) бывают разные. Жителям Украины уже вкрутили в головы ржавый шуруп осознания того, что они объект геноцида исключительно со стороны сопредельных москалей. Исходя из этого, любое, даже микроскопическое, сопротивление москалям объявляется подвигом национального масштаба, а все противники Москвы автоматически попадают в список преданных и истинных друзей Украины”. І далі: “Тема шведского геноцида в Малороссии практически не изучена”.

Тут ми змушені заперчити: геноциди різні не бувають. В усіх словниках це слово тлумачиться, як дії, спрямовані на винищення окремих груп людей за расовими, національними і релігійними ознаками, як один з найтяжчих злочинів проти людства. Під це визначення підпадають факти організованих сталінською владою трьох голодоморів в Україні, так само, як і дії маршала Жукова, котрий посилав на штурм Дніпра, на штурм німецьких укріплень в Корсунь-Шевченківській та інших операціях неозброєних і навіть неомундированих українських підлітків [1].

Як доказ шведського геноциду в Україні, В. Шестаков живописує злочинства Карла XII і Мазепи, натомість про дії Петра I та Меншикова, про їх тактику спаленої землі, стерті з лиця землі Ромни та інші поселення, вирізані до немовляти і перетворені на попилице Батурин – ні слова. Безумовно, у війні немає “чистих рук”, але всьому слід давати об’єктивну оцінку й уникати однобокості. Ось дослівна цитата з В. Шестакова: “Карл XII предвосхитил Гитлера, а Мазепа – Романа Шухевича”... Висновок напрашується такий: краще б про це писали спеціалісти, компетентні, як науковці, і відповідальні та чесні як громадяни. Бо подібне словоблудство – це виразка, яка з’їдає наше духовне здоров’я. Зрештою, що взагалі робить В. Шестаков, 1966 р. н., в альманасі Полтавського міського клубу ветеранів?!

Не буду цитувати всіх огидних паплюжень Івана Мазепи, зневаги і до Полтави, й до України, котра сичить із деяких творів книги. Хочу тільки спитатися: невже ми більше не йдемо за часом, не сприймаємо нічого нового, послугуємося тільки віддавна засілими в мізках кліше, досі ловимося на гачок усяких ошуканців?

Але ж таке слово стає мертвим і отруйним. Кому, як не ветеранам, мужнім і поважним людям, показувати приклад молодим, ставати опорою для країни, не боятися говорити правду й не торгувати совістю?

Неприємно вражає школярський рівень, як у плані поетики, так і граматики, деяких уміщених у виданні “шедеврів”. Зокрема це стосується текстів одного з членів редколегії, автора нібито 18 книг В. Рокитянського (“Монолог”, поема “Час испытания настал!!!”). Наведемо кілька цитат – без коментарів:

*И то, Полтавской битвы День!
Пронесшийся – как грома звень...*

*.....
Уже не реки, а моря
Нужны (чтоб не “бодаться” зря).*

*.....
Какой невзрачный городок!
Ну что? “Съедим”, как бутерброд,
Иль сладеньким “запьем” чайком,
Или оставим на потом???*

це Карл XII зібрався “перекусити” Полтавою... Правду кажучи, нічого, крім сорому, подібні публікації не приносять.

Є у виданні й чималенько коректорсько-технічних огріхів; чомусь відсутній зміст, а він би доречно виконав свою основну функцію – презентував автора, зорієнтував читача.

І підсумкова теза. Загальне враження від алманаху подвійне: з одного боку – задоволення, яке дарують читачеві талановиті автори, а з другого – відчуття прикrostі від тієї позиції, яку зайняла редколегія у висвітленні Полтавської битви, та вкрай слабких деяких “поемок”. Не хочеться вірити, але складається враження, що в редколегії працювали не патріотично налаштовані українці, а діяла горезвісна п’ята колона.

Хочу побажати “Голосові ветерана” надалі бути потужнішим, розвивати свій естетичний та інтелектуальний діапазон, сягати високих поетичних нот. Адже він так потрібний усім нам, шанувальникам красного письменства і вболівальникам талантів.

Авторові рецензії приємно висловити тут подяку заступникові директора з наукової роботи Історико-культурного заповідника “Поле Полтавської битви” Людмилі Кирилівні Шендрику за фахові поради.

Література

1. Лук’яненко Левко. Маршал Жуков і українці у Другій світовій війні / Левко Лук’яненко. – К.: Козаки. – 2002. – 48 с.